

Asia Teostaso, luettelosuoja

Hakija A Oy

Annettu 17.8.1994

Tiivistelmä *Julkaisuissa olleet artikkelit saivat tekijänoikeussuojaa yksittäisinä kirjallisina teoksina. Osto-oppaiden hakemistoissa oli yhdisteltyä suuri määrä tietoja ja siksi niitä suojattiin luettelosuojalla.*

SELOSTUS ASIASTA

Kustannusosakeyhtiö A (jäljempänä A Oy) 3.6.1994 päivätyllä kirjeellä pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, nauttivatko lausuntopyynnön liitteenä olevat A Oy:n julkaisut tekijänoikeussuojaa tai luettelosuojaa.

Lausuntopyynnön liitteenä ovat kahdeksan A:n julkaisua, jotka ovat vuosittain ilmestyviä osto-oppaita, jotka on tarkoitettu alan ammattilaisille. Niissä esitellään kyseisen alan tuotteita ja palveluja sekä niitä tarjoavia yrityksiä Suomessa.

Julkaisut koostuvat pääasiassa erilaisista luetteloista, joita ovat esimerkiksi yrityshakemisto, henkilöhakemisto, tuotemerkki- ja agentuurihakemisto, palveluhakemisto, tuotehakemisto sekä englanninkielinen luettelo palvelu- ja tuotenimikkeistä. Yhtä rakennusalan opasta lukuunottamatta oppaissa on myös 10–22-sivuiset yleisosat, joissa on sekä alan ammattilaisten kirjoittamia artikkeleita että muita kirjoituksia.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntoaan seuraavan.

Yleistä

Tekijänoikeussuoja

Tekijänoikeuslain (404/61) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Kirjallisina teoksina suojaa voivat saada sekä kaunokirjalliset että selittävät kirjalliset esitykset.

Tekijänoikeussuojan edellytyksenä on, että tuote ylittää niin sanottuun teostason. Laissa ei määritellä sitä, millaisia ominaisuuksia tuotteelta edellytetään teostasovaatimuksen täyttymiseksi, vaan ratkaisu on lain esitöiden mukaan tehtävä tapauskohtaisesti (komiteanmietintö 1953:5). Teostason saavuttaminen edellyttää, että teoksen tulee olla itsenäinen ja omaperäinen. Omaperäisyydellä ymmärretään sellaista ainutkertaisuutta, että kukaan muu kuin tekijä itsenäisesti työhön ryhtyessään ei olisi päätyntynyt samanlaiseen lopputulokseen. Tekijänoikeus syntyy teoksen luojalle eli aina luonnolliselle henkilölle. Tekijänoikeussuojaa saa myös sellainen teoksen osa, joka on itsenäinen ja omaperäinen.

Teostasovaatimus vaihtelee teostyypeittäin. Kirjallisilta teoksilta ei käytännössä ole edellytetty erityisen korkeaa tasoa tekijänoikeussuojan saamiseksi.

Tekijänoikeus ei suojaa teoksen ideoita, aiheita, tietosisältöä tai yksittäisiä tietoja, vaan ainoastaan sitä ilmenemismuotoa, johon teos on saatettu.

Luettelosuoja

Teostason alapuolelle ja siten myös tekijänoikeussuojan ulkopuolelle jäävät kirjalliset tuotteet voivat silti saada suojaa tekijänoikeuslain 49 §:ssä olevan niin sanotun luettelosuojasäännöksen mukaisesti. Luetteloa, taulukkoa, ohjelmaa ja muuta sellaista työtä, jossa on yhdisteltynä suuri määrä tietoja, ei saa valmistajan suostumuksetta jäljentää, ennen kuin kymmenen vuotta on kulunut siitä vuodesta, jona työ julkaistiin. Luettelosuojasäännös ei sulje pois mahdollisuutta, että luettelo, taulukko tms. voisi yleisten edellytysten täytyessä saada myös tekijänoikeussuojaa. Tästä on nimenomainen maininta lain 49 §:n 2 momentissa.

Toisin kuin tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitetut teokset, joissa suojataan niissä ilmenevää tekijän luovaa panosta, luetteloita ja taulukoita suojataan lain esitöiden mukaan tuotteina, "joiden aikaansaaminen vaatii tiettyä vaivaa, ammattitaitoa ja pääomaa ja jotka olematta teoksia tekijänoikeudellisessa mielessä kuitenkin ovat niitä lähellä" (komiteanmietintö 1957:5). Suojattavia luetteloita voivat olla esimerkiksi säännöllisesti julkaistavat, ajantasalle päivitettävät tiedostot, joita voidaan levittää joko painetussa tai sähköisessä muodossa.

Luetteloiden suoja on varsinaista tekijänoikeussuojaa suppeampi. Suojan sisältönä on, että luettelo tai sen olennaista osaa ei saa valmistajan suostumuksetta sellaisenaan jäljentää esimerkiksi kopioimalla luettelon sivuja. Suoja kohdistuu tietojen kokoonpanoon mutta ei yksittäisiin asiatietoihin, joita voidaan käyttää ja koota esimerkiksi uudeksi luetteloksi. Koska yksittäiset tiedot eivät ole suojattuja, niitä voidaan hankkia myös jo olemassa olevasta luettelosta.

Luettelon valmistajana pidetään sitä juridista tai luonnollista henkilöä, joka taloudellisesti vastaa tuotteen kokoamisesta. Luettelosuoja poikkeaa kuitenkin selvästi varsinaisesta tekijänoikeussuojasta, joka voi syntyä alunperin vain luonnolliselle henkilölle.

Muun muassa luetteloiden suoja-aikaan liittyviä kysymyksiä on käsitelty tekijänoikeuskomitean IV osamietinnössä (komiteanmietintö 1987:8), joka koskee tietotekniikkaa ja tekijänoikeutta. Luetteloiden ja vastaavien töiden suoja-aika on kymmenen vuotta niiden julkaisemisvuodesta. Julkaiseminen tapahtuu, kun tuote saatetaan tekijän suostumuksella yleisön saataviin levittämällä sitä kaupallisesti tai muuten. Yksittäisten tietojen lisääminen, poistaminen tai muuttaminen tiedostoissa, luetteloissa ja vastaavissa tuotteissa ei aloita uutta suoja-aikaa. Sikäli kuin muutokset tai lisäykset itsessään muodostavat luettelosuoja säännöksessä tarkoitetun suuren määrän tietoja, on jokaisesta tällaisesta päivityksestä kuitenkin katsottava alkavan uusi suoja-aika. Toisaalta alkuperäisessä muodossaan olevaa tuotetta ei tällöin enää suojata kymmenen vuoden kuluttua sen julkaisemisvuodesta.

A Oy:n julkaisut

Kaikki lausuntopyyntöjen kohteena olevat julkaisut ovat nimensä mukaisesti osto-oppaita, jotka sisältävät yleisosan (puuttuu yhdestä rakennusalan oppaasta) ja erilaisia kyseiseen ammatti- tai teollisuudenalaan liittyviä hakemistoja. Yleisosat, jotka ovat laajuudeltaan 10–22-sivuisia, sisältävät artikkeleita ja muita kirjoituksia. Luetteloita ovat esimerkiksi yrityshakemisto, henkilöhakemisto, tuotemerkki- ja agentuurihakemisto, palveluhakemisto, tuotehakemisto sekä englanninkielinen luettelo palvelu- ja tuotenimikkeistä.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että kyseiset julkaisut eivät ilmennä riittävästi teostasoon vaadittavaa omaperäisyyttä ja että ne eivät sen vuoksi täytä tekijänoikeudella suojatun teoksen tunnusmerkkejä. Sen sijaan julkaisujen yleisosien artikkeleita ja vastaavia kirjoituksia voidaan pitää erillisinä, tekijänoikeudella suojattuina kirjallisina teoksina.

Tuotteissa olevat hakemistot koostuvat yritys-, henkilö-, tuotemerkki-, tuote- ja palvelutiedoista. Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyyntöjen kohteena olevissa julkaisuissa on yhdisteltynä tekijänoikeuslain

49 §:n mukaisesti suuri määrä tietoja ja että ne sen vuoksi nauttivat kyseisen säännöksen mukaista luettelosuojaa.

Luettelon tai sen olennaisen osan jäljentäminen suoja-aikana edellyttää laatijan suostumusta. Yksittäisten tietojen, kuten tiettyjen yritysten yksilöintitietojen poimiminen luettelosta on kuitenkin mahdollista valmistajan yksinoikeutta loukkaamatta edellyttäen, että luettelo ei sellaisenaan jäljennetä. (jaosto)